

I Maccabeeën – Petrus Canisius Vertaling

(Voorleesversie: grijze gedeelten overslaan, gele gedeelten zijn gebeden)

Hoofdstuk 1

¹ Nadat Alexander van Macedonië, de zoon van Filippus, die uit het land Kittim was komen opzetten, Darius, den koning van Perzen en Meden, geheel had verslagen, volgde hij hem op als wereldheerser, na eerst alleen over Griekenland te hebben geregeerd. ² Talrijk waren zijn krijgstochten: hij veroverde vestingen en vermoordde koningen; ³ tot aan de grenzen der aarde drong hij door, en brandschatte vele volkeren. De aarde durfde zich voor hem niet verroeren, en hij begon er hoogmoedig en verwaand van te worden. ⁴ Hij bracht een ontzaggelijk leger op de been, maakte zich meester van landen, volken en vorsten, en liet hen schatting opbrengen. ⁵ Toen werd hij ziek. En daar hij begreep, dat hij sterven ging ⁶ ontbood hij zijn eerste vertrouwelingen, die van jongsaf met hem waren opgevoed, en verdeelde nog bij zijn leven zijn rijk onder hen. ⁷ Alexander had twaalf jaar geregeerd, toen de dood hem verraste. ⁸ Zijn vertrouwelingen, die het gebied bestuurden, dat ieder van hen was toegewezen ⁹ lieten zich allen na zijn dood tot koning kronen. Later deden hun zonen jarenlang hetzelfde, en brachten veel ellende over het land. ¹⁰ Uit hen nu ontsproot een goddeloos wicht, Antiochus Epifanes, een zoon van koning Antiochus. Hij was in Rome gijzelaar geweest, en kwam aan de regering in het jaar 137¹ van de Griekse heerschappij.

¹¹ In die tijd nu trokken er enige afvallige Israëlieten op uit, om veel anderen voor het volgende plan te winnen: Laat ons vriendschap gaan sluiten met de heidenen uit onze omgeving; want sinds wij de omgang met hen hebben verbroken, worden we telkens door rampen getroffen. ¹² Dit voorstel vond bijval; ¹³ en enige mannen uit het volk verklaarden zich aanstonds bereid, om naar den koning te gaan. Nadat deze hun volmacht verleend had, om de gebruiken der heidenen in te voeren ¹⁴ bouwden zij in Jerusalem een athletenschool, zoals de heidenen hadden ¹⁵ lieten bij zich de besnijdenis wegwerken en verzaakten aldus aan het heilig verbond. Ze heulden met de heidenen en verkochten zich aan de zonde.

¹⁶ Zodra Antiochus de overtuiging had, dat zijn heerschappij genoeg was bevestigd, vatte hij het plan op, zijn macht ook over Egypte uit te strekken en zodoende over twee landen te regeren. ¹⁷ Hij trok dus tegen Egypte op met een ontzaggelijk leger, met strijdwegens, olifanten en ruiters, en tevens met een grote vloot ¹⁸ en viel Ptoleméus, den Egyptischen koning, aan Ptoleméus sloeg voor hem op de vlucht en wist te ontkomen. Maar velen werden er gewond en gedood; ¹⁹ de vestingen in Egypte werden veroverd en het Egypteland leeggeplunderd.

²⁰ Nadat Antiochus Egypte verslagen had, keerde hij in het jaar 143 terug, en trok met een geweldig leger op tegen Israël en Jerusalem. ²¹ Brutaalweg drong hij het heiligdom binnen, nam er het gouden reukofferaltaar weg, de kandelaar met alles wat daarbij behoorde ²² de tafel der toonbroden, offerschalen en schotels, de gouden wierookvaten, het voorhangsel, en rukte alle gouden kransen en andere versieringen aan de tempelgevel af. ²³ Hij stal het zilver en goud, de kostbare benodigdheden met al wat hij aan verborgen schatten kon vinden ²⁴ en trok met heel die buit terug naar zijn land. Ook richtte hij een bloedbad aan, en braakte godslasteringen uit.

²⁵ Toen barstte er in heel Israëls gebied een luide weeklacht los ²⁶ En vorsten en oudsten begonnen te jammeren; Meisjes en jongelingen kwijnden weg, De schoonheid der vrouwen verwelkte. ²⁷ Iedere bruidegom was in rouw, De bruid zat in haar kamer te klagen;

²⁸ Het land was geschokt om zijn bewoners, Heel het huis van Jakob met schande bedekt.

²⁹ Twee jaar later zond de koning den bevelhebber der Musiërs naar de steden van Juda. Toen deze met een groot leger voor Jerusalem verscheen ³⁰ bood hij hun zulke sluwe vredesvoorstellen aan, dat zij vertrouwen in hem stelden. Maar geheel onverwacht bestormde hij de stad, bracht haar een geweldige nederlaag toe, en vermoordde een groot aantal Israëlieten. ³¹ Hij plunderde de stad, stak haar in brand, en liet huizen en ringmuren omverhalen. ³² Vrouwen en kinderen werden gevangen genomen, en er werd beslag gelegd op het vee. ³³ Daarna herbouwden ze de Davidstad met hoge sterke muren en zware torens zodat zij een burcht voor hen werd. ³⁴ Zij legden er een bezetting van goddeloze soldaten en afvalligen, die er zich in versterkten. ³⁵ Ook voorzagen zij haar van wapens en levensmiddelen, terwijl de buit, die zij uit Jerusalem hadden weggesleept, hier eveneens werd ondergebracht. Zo werd de burcht een grote valstrik. ³⁶ Voor het heiligdom werd ze een hinderlaag, Voor Israël een steeds dreigende satan. ³⁷ Rondom het heiligdom vergoten zij onschuldig bloed, En ontwijdden de heilige plaats.

³⁸ Jerusalems burgers sloegen voor hen op de vlucht, En zij werd een woonplaats voor vreemden; Voor het eigen kroost een onbekende, Door haar eigen kinderen verlaten. ³⁹ Haar heiligdom was leeg als een steppe, Haar feesten verkeerden in rouw; Haar sabbatdagen in spot, Haar waardigheid in verachting. ⁴⁰ Naar de maat van haar vroegere luister Werd zij met schande vervuld; En haar glorie van vroeger werd in kommer veranderd.

⁴¹ Daarna vaardigde koning Antiochus voor heel zijn rijk het bevel uit, dat allen één volk moesten worden ⁴² en dat iedereen zijn eigen gebruiken moest opgeven. Alle volken legden zich neer bij dit koninklijk bevel ⁴³ en zelfs onder de Israëlieten waren er velen, die de godsdienst van den koning omhelsden, aan de afgoden offerden en de sabbat schonden. ⁴⁴ Ook naar Jerusalem en de steden van Juda zond de koning beambten met brieven, waarin werd bevolen, dat zij zich moesten aanpassen aan de uitheemse levenswijze. ⁴⁵ Men moest een eind maken aan de slacht-, brand- en plengoffers in de tempel, de sabbat en andere feesten ontheiligen ⁴⁶ en de tempel met de heilige personen ontwijdden. ⁴⁷ Men moest altaren, heilige plaatsen en afgodstempels oprichten, en er het vlees van varkens en andere onreine dieren offeren. ⁴⁸ Men moest zijn zonen onbesneden laten, en hun zielen met allerlei bederf en onreinheid bezoedelen ⁴⁹ zodat zij de wet zouden vergeten en al haar bevelen laten varen. ⁵⁰ En wie niet zou gehoorzamen aan het bevel van den koning, zou worden gedood. ⁵¹ Zo luiden de beveldschriften, die hij in heel zijn rijk liet verbreiden. Tegelijkertijd stelde hij toeziende beambten aan over de gehele bevolking met de opdracht, dat alle steden van Juda één voor één moesten offeren.

⁵² Nu sloot zich een groot gedeelte der bevolking bij hen aan, namelijk allen, die afvallig werden van de wet. ⁵³ Overal in het land gaf men zich over aan het kwaad, zodat de goede Israëlieten gedwongen werden, zich op alle mogelijke schuilplaatsen verborgen te houden. ⁵⁴ Op de vijftiende Kislew van het jaar 145 plaatsten ze de gruwel der ontheiliging op het offeraltaar, terwijl men overal in de steden van Juda altaren oprichtte ⁵⁵ en reukoffers ging brengen voor de huisdeuren en op de straten. ⁵⁶ Alle wetboeken, die men kon opsporen, werden in stukken gescheurd en verbrand; ⁵⁷ en iedereen, bij wien een boek van het verbond werd ontdekt, of die aan de wet vasthield, werd volgens koninklijk besluit ter dood gebracht. ⁵⁸ Met dergelijke geweldmaatregelen gingen zij maandenlang tegen iedere Israëliet te keer, die zij in een of andere stad konden betrappen. ⁵⁹ De vijf en twintigste van de maand offerden zij op het altaar, dat op het brandofferaltaar was geplaatst. ⁶⁰ Volgens voorschrift vermoordden zij de vrouwen, die haar kinderen hadden laten besnijden ⁶¹ hingen haar de kinderen aan de hals, en plunderden haar huizen; en men doodde hen, die de besnijdenis hadden voltrokken.

⁶² Toch waren er veel Israëten, die standvastig waren en vastbesloten bleven, geen onreine spijzen te eten. ⁶³ Zij wilden liever sterven, dan zich aan spijzen verontreinigen en het heilig verbond verbreken. Zij stierven dan ook. ⁶⁴ En ontzettend zwaar bleef Gods toorn op Israël drukken.

Hoofdstuk 2

¹ In die dagen trad Mattatias op, een zoon van Johannes en kleinzoon van Sjimon. Hij was priester uit het geslacht van Jojarib te Jerusalem, maar woonde in Modin. ² Hij had vijf zonen: Johannes met de bijnaam Gaddi ³ Sjimon met de bijnaam Tassi ⁴ Judas die Makkabeër genoemd werd ⁵ Elazar met de bijnaam Hauran, en Jonatan, die ook Affoes heette.

⁶ Toen hij nu de gruwelen in Juda en Jerusalem aanschouwde ⁷ sprak hij: Wee mij! Waartoe werd ik geboren, Nu ik de ondergang van mijn volk aanschouw, de ruine der heilige stad; Nu ik machteloos zit, terwijl zij aan den vijand wordt overgeleverd En het heiligdom in de handen van vreemden valt. ⁸ Haar tempel werd als een onteerde man, Nu haar heerlijke vaten als buit zijn geroofd. ⁹ Haar kinderen werden in haar straten vermoord, Haar jongemannen door het vijandig zwaard. ¹⁰ Is er nog een volk, dat niet over haar heerste, En dat geen beslag heeft gelegd op een deel van de buit? ¹¹ Al haar sieraden zijn haar ontnomen; Die vroeger vrij was, werd een slavin. ¹² Ziet eens, hoe ons heiligdom, ons juweel, hoe onze trots is verwoest, En hoe de heidenen het hebben onteerd! ¹³ Waartoe leven wij nog? ¹⁴ Mattatias en zijn zonen scheurden hun klederen, hulden zich in boeteszakken en waren diep bedroefd. ¹

⁵ Op zekere dag verschenen er ook koninklijke beambten in Modin, om de stad tot afval en tot offeren te dwingen. ¹⁶ Vele Israëlieten liepen naar hen over, maar Mattatias en zijn zonen bleven standvastig. ¹⁷ Daarom spraken de koninklijke beambten Mattatias hierover aan, en zeiden tot hem: In deze stad zijt gij een der leiders; ge staat hoog in aanzien en hebt grote invloed; bovendien staan uw zonen en uw familie achter u. ¹⁸ Treed gij dus het éérst naar voren, en doe wat de koning beveelt; alle volken hebben het reeds gedaan, en de mannen uit Juda met die in Jerusalem zijn achtergebleven, eveneens. Dan zult gij en uw zonen tot de vrienden van den koning worden gerekend, en goud, zilver en veel andere eregeschenken ontvangen. ¹

⁹ Maar Mattatias antwoordde met luider stem: Al gehoorzamen hem alle volken in het rijksgebied van den koning, al valt iedereen van de godsdienst zijner vaders af en voegt zich naar het bevel van den koning ²⁰ ik, mijn zonen en mijn familie blijven trouw aan het verbond onzer vaders! ²¹ Wij denken er niet aan, de wet te verzaken en haar geboden. ²² Nooit gehoorzamen wij aan het bevel van den koning; van onze godsdienst wijken we niet af, niet rechts en niet links!

²³ Maar nauwelijks had hij uitgesproken, of er trad een Jood voor aller ogen naar voren, om volgens het bevel van den koning een offer te brengen op het altaar van Modin.

²⁴ Toen Mattatias dit zag, ontstak hij in heilige woede, en heel zijn wezen kwam in opstand. Hij gaf de vrije loop aan zijn rechtmatige toorn, sprong vooruit, en sloeg hem neer bij het altaar. ²⁵ Tegelijkertijd doodde hij den koninklijken beampte, die het offer had doorgedreven, en vernielde het altaar. ²⁶ Zo kwam hij op voor de wet, evenals Pinechas tegen Zimri, den zoon van Sjalloem.

²⁷ Nu liet Mattatias met luider stem in de stad afkondigen: Iedereen die het opneemt voor de wet en trouw blijft aan het verbond, volg mij!

²⁸ Daarop vluchtte hij met zijn zonen naar het gebergte, en ze lieten have en goed in de stad. ²⁹ Toen trokken er velen, die naar recht en gerechtigheid snakten, naar de woestijn, en bleven daar wonen ³⁰ met vrouwen, kinderen en vee, omdat de nood te hoog was

geklommen. ³¹ Maar zodra de koninklijke beambte en de bezetting, die zich te Jerusalem in de Davidstad ophield, te weten waren gekomen, dat velen van hen, die het koninklijk bevel in de wind hadden geslagen, naar de holen in de woestijn waren gevluht ³² trokken ze hen met een groot leger achterna, haalden hen in en omsingelden hen. Doch eerst op de sabbat gingen ze tot de aanval over ³³ en riepen hun toe: Nu is het genoeg; komt er uit! Als gij u onderwerpt aan het bevel van den koning, blijft gij in leven! ³⁴ Men riep hun terug: Wij komen er niet uit; wij onderwerpen ons niet aan het bevel van den koning, en willen nog minder de sabbat schenden.

³⁵ Nu vielen ze hen onmiddellijk aan.

³⁶ Maar de anderen verweerden zich niet; ze wierpen geen enkele steen naar hen, en sloten zelfs de holen niet af. ³⁷ Ze riepen: We willen allen sterven met een rein geweten! Hemel en aarde zijn onze getuigen, dat gij ons wederrechtelijk vermoordt. ³⁸ Zij vielen hen dus op sabbat aan, en ongeveer duizend mannen, vrouwen en kinderen vonden de dood met het vee.

³⁹ Toen Mattatias en zijn vrienden dit vernamen, betreurden ze hen diep. ⁴⁰ Maar ze zeiden ook tegen elkander: Wanneer wij allen doen als onze broeders, en ons leven en onze wet niet tegen de heidenen verdedigen dan zullen ze ons al heel gauw van de aarde verdelgen. ⁴¹ Nog diezelfde dag maakten ze dan ook het besluit: We grijpen iedereen aan, die ons aanvalt op sabbat, en laten ons niet tot den laatsten man uitmoorden, zoals onze broeders, die in de holen gedood zijn.

⁴² Nu sloot zich ook een groep chasidéen bij hen aan; het waren dappere Israëlieten, die allen met hart en ziel voor de wet opkwamen. ⁴³ Ook allen, die voor de nood moesten vluchten, sloten zich bij hen aan, en versterkten hun macht. ⁴⁴ Zo vormden zij een legerschare, en in hun verbittering sloegen zij de goddelozen neer, En de afvalligen in hun woede! De rest wist zich te redden, door naar de heidenen te vluchten.

⁴⁵ Nu trokken Mattatias en zijn vrienden overal rond, en vernielden de altaren. ⁴⁶ En wanneer ze ergens binnen het gebied van Israël een onbesneden kind ontdekten, lieten zij het desnoods met geweld besnijden; ⁴⁷ die zich hooghartig verzetten, joegen ze er uit. Hun werk werd met goede uitslag bekroond: ⁴⁸ ze beschermden de wet tegen heidenen en koningen, en gaven de goddelozen geen kans.

⁴⁹ Toen de tijd aanbrak, dat Mattatias zou sterven, sprak hij tot zijn zonen: Nu hebben trots en geweld de overhand, Het is een tijd van verwoesting en grimmige woede. ⁵⁰ Strijdt dus, mijn kinderen, voor de wet, En geeft uw leven voor het verbond onzer vaders. ⁵¹ Denk aan het werk van uw vaders, Dat zij bij hun leven hebben verricht: Dan valt u grote eer ten deel, En eeuwige roem! ⁵² Toonde Abraham zich niet trouw in de beproeving, En werd hem dit niet tot gerechtigheid gerekend? ⁵³ In zijn nood hield Josef vast aan de wet, En hij werd heer van Egypte. ⁵⁴ Pinechas, onze vader, was een voorbeeld van ijver; Daarom werd hem een priesterschap voor eeuwig beloofd. ⁵⁵ Omdat Josuël zijn plicht vervulde, Werd hij rechter in Israël. ⁵⁶ Omdat Kaleb voor het volk heeft getuigd, Kreeg hij een erfdeel in bezit. ⁵⁷ David ontving voor zijn vroomheid De koningstroon voor altijd. ⁵⁸ Omdat Elias voor de wet had geijverd, Werd hij in de hemel opgenomen. ⁵⁹ Ananja, Azarja en Misjaël werden door hun geloof Voor de vuurdood behoed. ⁶⁰ De onschuld van Daniël Redde hem uit de muil van de leeuwen. ⁶¹ Zo kunt gij nagaan van geslacht tot geslacht, Dat niemand, die op God vertrouwt, het onderspit delft. ⁶² Weest dus niet bang voor het dreigen van den goddeloze; Want zijn pracht vervuilt en valt de wormen ten prooi. ⁶³ Vandaag nog is hij hoog verheven, Morgen niet eens meer te vinden; Tot zijn stof keert hij terug, En met zijn plannen is het gedaan. ⁶⁴ Dus kinderen, weest moedig, en staat pal voor de wet, Want daarin alleen ligt uw roem! ⁶⁵ En omdat ik weet, dat uw broer Sijmon een man is met

doorzicht, moet gij altijd naar hem luisteren; hij zal uw vader zijn. ⁶⁶ Maar Judas de Makkabeër moet uw legeraanvoerder zijn, omdat hij van jongsaf een dapper held is geweest; hij moet de leiding nemen in de oorlog tegen de heidenen. ⁶⁷ Verzamelt dan allen, die de wet onderhouden, om u heen, en neemt wraak voor uw volk. ⁶⁸ Vergeldt de heidenen wat ze ons deden, en houdt vast aan de wet en haar geboden. ⁶⁹ Daarna zegende hij hen, en ging tot zijn vaderen. ⁷⁰ Hij stierf in het jaar 146, en werd in het familiegraf te Modin begraven. Heel Israël hield over hem een plechtige rouwklacht.

Hoofdstuk 3

¹ Zijn zoon Judas, de Makkabeër genaamd, volgde hem op.

² Al zijn broers met heel de aanhang van zijn vader stonden hem terzijde, en streden geestdriftig voor Israël. ³ Hij maakte alom zijn volk beroemd! Hij schoot in het harnas als een held, In zijn wapenrusting trok hij ten strijde, En beschutte het legerkamp met zijn schild. ⁴ Hij was als een leeuw in al zijn daden, Een leeuwenwelp, die brult om prooi. ⁵ Afvalligen speurde hij op, en jaagde ze na, Die zijn volk durfden kwellen, wierp hij in het vuur. ⁶ De trouwelozen krompen voor hem ineem van schrik, En alle boosdoeners stonden te beven. Door hem werd de weg ter redding gebaad ⁷ Maar vele koningen heeft hij verbitterd. Hij bracht Jakob in verrukking om wat hij deed, En bracht de verstrooiden bijeen; ⁸ Hij doorkruiste Juda van stad tot stad, de goddelozen verdelgend, Maar van Israël wendde hij Gods gramschap af. ⁹ Tot de grenzen der aarde reikt zijn roem, Zijn gedachtenis blijft eeuwig in ere!

¹⁰ Nu riep Apollónius zijn heidense troepen en een grote legermacht uit Samaria op, om tegen Israël te strijden. ¹¹ Toen Judas dit hoorde, trok hij hem tegemoet. Hij bracht hem de nederlaag toe, en doodde hem; velen werden gewond en sneuvelden, en de overigen sloegen op de vlucht. ¹² Men bemachtigde de legerbuit, en Judas legde beslag op het zwaard van Apollónius, en bleef er heel zijn leven mee strijden.

¹³ Intussen had Séron, de aanvoerder van het Syrische leger, vernomen, dat Judas een leger had bijeengebracht met een groep getrouwen, die met hem in de strijd wilden trekken. ¹⁴ En nu dacht hij bij zichzelf: Ik zal mij in het rijk bekend en beroemd maken, door Judas te verslaan met zijn aanhang, die het bevel van den koning verachten.

¹⁵ Zo rukte ook hij op, door een machtig leger van goddelozen gevolgd, die hem helpen wilden, om op de zonen van Israël wraak te nemen. ¹⁶ Zodra hij de bergpas van Bet-Choron bereikt had, trok Judas hem met een klein troepje soldaten tegemoet. ¹⁷ Toen dezen dan ook dat leger op zich zagen afkomen, zeiden ze tot Judas: Hoe zal een kleine troep als de onze tegen zulk een overmacht kunnen strijden? En daar komt nog bij, dat wij uitgeput zijn, omdat wij vandaag nog niets hebben gegeten.

¹⁸ Maar Judas sprak: Het is gemakkelijk genoeg, om een grote troep in de handen van een kleinere over te leveren; want voor de hemel blijft het gelijk, redding te brengen door velen of weinigen! ¹⁹ In de strijd hangt de zege niet af van de legersterkte, maar van de kracht uit de hemel. ²⁰ Vol trots en boosheid komen zij op ons af, om ons te verdelen met vrouwen en kinderen, en ons leeg te plunderen. ²¹ Maar wij, wij strijden voor ons leven en voor onze wet ²² en God zal hen voor onze ogen verpletteren. Weest dus voor hen maar niet bang! ²³ Nauwelijks had hij dit gezegd, of onverwacht stormde hij op hen los, zodat Séron met zijn leger door hem werd verpletterd. ²⁴ Ze achtervolgden hen in de pas van Bet-Choron tot aan de vlakke; er sneuvelden van hen ongeveer achthonderd man, en de overigen vluchtten naar het land der Filistijnen.

²⁵ Van nu af kreeg men ontzag voor Judas en zijn broers, en een radeloze angst maakte zich meester van de heidenen uit hun omgeving. ²⁶ De naam van Judas drong door tot den

koning, en de hele wereld sprak over zijn vechten.

²⁷ Toen koning Antiochus dit alles vernam, werd hij woedend, en liet uit de gehele weermacht van zijn rijk een ontzaggelijk leger samenstellen. ²⁸ Hij opende zijn schatkist, betaalde zijn troepen een jaar soldij vooruit, en wees hen er op dat zij voor alle mogelijke gebeurtenissen klaar moesten staan. ²⁹ Maar hij bemerkte al gauw, dat het geld in zijn schatkist dreigde op te raken; want de inkomsten uit de belasting waren in zijn gebied sterk geslonken tengevolge van het oproer en de noodtoestand, waarin hij zelf het land had gebracht door het afschaffen der aloude gebruiken. ³⁰ Hij begon dus te vrezen, dat hij evenals bij vorige gelegenheden geen geld meer zou hebben voor zijn spilzucht en voor de geschenken, die hij vroeger met kwistige hand had uitgedeeld, en waarin hij vorige koningen verre overtrof. ³¹ Ten einde raad besloot hij naar Perzië te trekken, om de belastingen der provincies te innen en zó veel geld bijeen te brengen. ³² Hij liet echter Lúsius achter, een hooggeplaatst persoon van koninklijke adel, om de staatszaken te regelen in de landen tussen de Eufraat en de grens van Egypte ³³ en om zijn zoon Antiochus op te voeden, totdat hij zou zijn teruggekeerd. ³⁴ Hij stelde hem de helft der weermacht en de olifanten ter beschikking, en gaf hem aanwijzingen, wat hij allemaal wenste, vooral met betrekking tot de bewoners van Juda en Jerusalem. ³⁵ Hij moest namelijk een leger op hen afzenden, om het verzet van Israël te breken, en wat er van Jerusalem nog over was te verwoesten; ³⁶ al wat in die streek aan hen kon herinneren, moest hij uitroeien, hun hele gebied met vreemdelingen bevolken, en hun land onder dezen door het lot verdelen. ³⁷ De koning zelf nam de andere helft van de troepen, vertrok in het jaar 147 uit zijn hoofdstad Antiochië, stak de Eufraat over en doorkruiste de hoger gelegen gebieden. ³⁸ Nu wees Lúsius onder de vertrouwelingen van den koning enkele dappere mannen aan; het waren Ptoleméus, de zoon van Dorúmenes, Nikánor en Górgias. ³⁹ Hij zond hen met veertigduizend man voetvolk en zeventuizend ruiters uit, om Juda binnen te vallen en het volgens koninklijk bevel geheel te verwoesten. ⁴⁰ Zij trokken dus op met al hun troepen, rukten er binnen, en sloegen hun legerkamp op in de vlakke bij Emmaus. ⁴¹ Toen de handelaars uit de omtrek het gerucht ervan hoorden, namen zij grote hoeveelheden zilver en goud en tevens voetboeien mee, en gingen het legerkamp binnen, om straks de Israëlieten als slaven te kopen. Ook sloten zich troepen uit Syrië en uit het Filistijnenland bij hen aan. ⁴² Judas en zijn broers zagen het gevaar steeds dreigender worden, nu het leger reeds zijn kamp in hun gebied had opgeslagen. Ook wisten ze maar al te goed, dat de koning het bevel had uitgevaardigd, om het volk geheel en al te verdelgen. ⁴³ Daarom zeiden ze tegen elkander: Wij moeten ons verzetten tegen de vernietiging van ons volk, en strijden voor ons volk en het heiligdom! ⁴⁴ Er werd dus een volksvergadering belegd, zowel om gevechtsklaar te zijn, als om te bidden en genade en barmhartigheid af te smeken. ⁴⁵ Jerusalem lag onbewoond. Aan een steppe gelijk; Niet een van zijn kinderen ging er in of uit. En het heiligdom was plat getrapt. Er huisden vreemden in de burcht, Het werd een herberg voor de heidenen. De vreugde was van Jakob verdwenen, Fluit en citer waren verstomd. ⁴⁶ In dichte drommen trokken ze daarom naar Mispa, dat tegenover Jerusalem ligt; want Mispa was vroeger de plaats geweest waar Israël kwam bidden. ⁴⁷ Zij vastten die dag, hulden zich in boetezakken, strooiden as op hun hoofd en scheurden hun klederen. ⁴⁸ Daarna rolden zij het wetboek open, met hetzelfde doel, waarmee de heidenen hun afgodsbeelden ondervragen. ⁴⁹ Ook hadden zij de priesterlijke gewaden, de eerstelingen en tienden meegenomen, en de Nazireërs opgeroepen, wier tijd was verstreken. ⁵⁰ Nu begonnen ze met luider stem naar de hemel te roepen: Wat vangen we hiermee toch aan, waar brengen we ze heen? ⁵¹ Want uw heiligdom is vertrapt en ontwijd, uw priesters treuren en zijn vernederd. ⁵² Zie, hoe de heidenen samenspannen, om ons te vernielen; U is het bekend, welke plannen ze tegen ons smeden. ⁵³ Als Gij ons niet helpt, hoe houden wij dan tegen hen stand? ⁵⁴ Toen bliezen zij op de trompetten en begonnen hardop te schreeuwen. ⁵⁵ Nu benoemde Judas aanvoerders van het volk, die het bevel moesten voeren over duizend, honderd, vijftig en

ten.⁵⁶ Maar hij beval, dat allen, die een huis hadden gebouwd, een vrouw hadden getrouwd of een wijnberg geplant, met de vreesachtigen naar huis zouden gaan, zoals de wet het had voorgeschreven.⁵⁷ Daarna zette het leger zich in beweging en sloeg het kamp op ten zuiden van Emmaus.⁵⁸ Toen sprak Judas: Houdt u gereed en weest dappere mannen! Morgen vroeg moet gij klaar staan, om tegen deze heidenen te strijden, die tegen ons zijn verenigd, om ons en ons heiligdom te verdelgen.⁵⁹ Want het is beter voor ons, op het slagveld te sterven, dan de ellende te zien van ons volk en ons heiligdom.⁶⁰ Maar het geschiede, zoals in de Hemel is besloten!

Hoofdstuk 4

¹ Intussen had Górgias vijfduizend man voetvolk en duizend uitstekende ruiters uitgekozen, en was in de nacht uit de legerplaats opgetrokken ² om het kamp der Joden te overrompelen en hen onverwacht neer te slaan; soldaten uit de burcht zouden hem de weg wijzen. ³ Zodra Judas dit vernam, rukte ook hij met zijn troepen op; hij wilde de koninklijke weermacht, die bij Emmaus lag, een slag toebrengen ⁴ terwijl de andere troep nog ver van de legerplaats was verspreid. ⁵ Toen Górgias dus in de nacht bij het legerkamp van Judas kwam, trof hij er niemand meer aan. Hij ging ze nu in de bergen zoeken; want hij dacht bij zichzelf: Die zijn voor ons op de vlucht! ⁶ In alle vroegte verscheen Judas in de vlakte met drieduizend man. Ze beschikten echter niet over pantsers en zwaarden, zoals ze zo gaarne hadden gehad ⁷ nu ze de zware verschansingen van het heidenkamp zagen, met ruitery in de flank, en met geschoolde soldaten. ⁸ Maar Judas sprak tot zijn mannen: Weest niet bang voor hun overmacht en laat de moed niet zinken, als zij aan komen stormen. ⁹ Denkt er aan, hoe onze vaders in de Rode Zee werden gered, toen Farao hen met zijn leger achtervolgde. ¹⁰ Roepen wij thans de Hemel aan, dat Hij Zich onzer ontfermt, het verbond onzer vaders gedenkt, en dit leger vandaag nog voor onze ogen vernietigt. ¹¹ Dan zal de hele wereld weten, dat er iemand is, die voor Israël opkomt, en het redding brengt! ¹² Toen nu de heidenen opkeken en hen zagen aanrukken ¹³ verlieten zij het kamp, om de strijd aan te binden. En terwijl de mannen van Judas op de trompetten bliezen ¹⁴ stormde men op elkander in. De heidenen werden verslagen, en namen de vlucht naar de vlakte. ¹⁵ Die achteraan kwamen werden over de kling gejaagd; de anderen werden vervolgd tot aan Gézer en het laagland van Judea en tot Asjdod en Jámnia. Er sneuvelden van hen ongeveer drieduizend man. ¹⁶ Nadat Judas met zijn leger van de achtervolging was teruggekeerd ¹⁷ sprak hij tot het volk: Begeert thans geen buit; er staat ons nog een veldslag te wachten. ¹⁸ Want Górgias staat vlak bij ons met zijn leger in de bergen. Stelt u dus tegen onze vijanden op, en slaat ze neer; dan kunt gij buit maken, zolang als gij wilt. ¹⁹ Terwijl Judas nog sprak, zag men een legerafdeling omzichtig uit het gebergte te voorschijn komen. ²⁰ Maar die begrepen terstond, dat zij de nederlaag hadden geleden, en dat het kamp stond te branden; want uit de rook, die zichtbaar was, bleek duidelijk, wat er gebeurd was. ²¹ Bij deze ontdekking schrokken ze hevig, en daar ze zagen, dat het leger van Judas in de vlakte voor de aanval gereed stond ²² sloegen ze allen op de vlucht naar het land der Filistijnen. ²³ Nu eerst trok Judas op de legerplaats af, om ze te plunderen; zij maakten veel goud en zilver buit, met violetten en echt purperen stoffen en allerlei kostbaarheden. ²⁴ En op de terugtocht zongen ze de Hemel lof- en dankliederen toe: *‘‘Hij is goed, en eeuwig duurt zijn barmhartigheid!’’* ²⁵ Want die dag was Israël een grote redding geschonken. ²⁶ De heidenen, die ontkomen waren, gingen allen naar Lúsias en deelden hem alles mee, wat er gebeurd was. ²⁷ Deze berichten brachten hem geheel en al van zijn stuk, omdat het met Israël niet gegaan was, zoals hij zich had voorgesteld, en er niets was terechtgekomen van wat de koning hem had opgedragen. ²⁸ Daarom wierf hij het volgende jaar een leger aan van zestigduizend uitstekende soldaten en vijfduizend ruiters, om voor goed met hen af te rekenen. ²⁹ Zij rukten Idumea binnen, en sloegen hun kamp op in Bet-Soer. Maar Judas trok hun met

tienduizend man tegemoet. ³⁰ Bij het zien van het geweldige leger begon hij te bidden, en sprak: Geprezen zijt Gij, Redder van Israël, die de aanval van den reus door de hand van uw dienaar David gebroken, en die het legerkamp der Filistijnen hebt overgeleverd in de handen van Jonatan, den zoon van Saul, en van diens wapendrager. ³¹ Breng nu ook dit leger in de hand van uw volk, zodat ze voor schande komen te staan met hun legermacht en hun ruitery. ³² Jaag ze de schrik op het lijf, verlam hun brutaal geweld, verbijster hen om hun nederlaag ³³ en sla ze neer met het zwaard van hen, die U liefhebben. Dan zullen allen, die uw Naam kennen, U met lofzangen prijzen!

³⁴ Daarna stormden zij op elkander in; het werd een strijd van man tegen man, en van Lúsias' leger sneuvelden ongeveer vijfduizend soldaten. ³⁵ Toen Lúsias de nederlaag van zijn eigen leger moest aanzien, en de moed zag stijgen van Judas' troepen, die vast besloten waren te leven of eervol te sterven, trok hij naar Antiochië terug. Daar wierf hij huurtroepen aan, om opnieuw Judea binnen te rukken, als het leger weer voltallig zou zijn.

³⁶ Nu spraken Judas en zijn broers: Ziet, onze vijanden zijn verslagen! Laat ons nu optrekken, om het heiligdom te reinigen en het wederom in te wijden. ³⁷ En het gehele leger kwam weer bijeen, en rukte op naar de Sionsberg. ³⁸ Maar toen ze het heiligdom verwoest zagen liggen, het altaar ontwijd, de poorten verbrand, de voorhoven vol onkruid, opgeschoten als in een bos of op een van de bergen, en de zijvertrekken vernield: ³⁹ scheurden zij hun klederen, hieven een luide jammerklacht aan, bestrooiden zich met as ⁴⁰ wierpen zich plat ter aarde, bliezen op de alarmbazuinen en schreiden ten hemel. ⁴¹ Daarop wees Judas een groep soldaten aan, die de burchtbezetting in bedwang moesten houden, totdat hij de tempel had gereinigd. ⁴² Vervolgens koos hij enige priesters uit van onbesproken gedrag en trouw aan de wet; ⁴³ en dezen reinigden het heiligdom, en smeten de stenen van het afgodsaltaar op een onreine plaats. ⁴⁴ Daarna beraadslaagden zij, wat ze met het ontheiligde brandofferaltaar zouden doen; ⁴⁵ en ze kwamen op de goede gedachte, het maar af te breken, om er later niet mee te worden bespot, omdat het door de heidenen was ontreinigd. Zij braken dus het altaar af ⁴⁶ maar legden de stenen op een passende plaats van de tempelberg, totdat een profeet zou opstaan, die beslissen kon, wat er mee moest gebeuren. ⁴⁷ Nu namen zij, zoals het was voorgeschreven, ongehouwen stenen en bouwden een nieuw altaar, gelijk aan het vorige. ⁴⁸ Daarna herstelden ze het heiligdom, en wijdden het inwendige van de tempel en de voorhoven in. ⁴⁹ Ze lieten nieuwe heilige vaten vervaardigen, brachten de kandelaar, het reukofferaltaar en de tafel in de tempel ⁵⁰ lieten wierook branden op het reukofferaltaar, staken de lampen op de kandelaar aan, zodat ze de tempel weer verlichtten ⁵¹ legden de broden op de tafel en hingen de voorhangsels op. Toen ze alles, wat ze hadden ondernomen, gelukkig hadden voltooid ⁵² brachten ze in de vroege morgen van de vijf en twintigste der negende maand, dus in de maand Kislew van het jaar 148 (=164 v Chr) ⁵³ een offer volgens de wet op het nieuw gebouwde brandofferaltaar. ⁵⁴ Het was juist op hetzelfde uur en op dezelfde dag waarop de heidenen het hadden ontheiligd, dat het weer werd ingewijd onder lofgezing, begeleid met citers, harpen en cymbalen. ⁵⁵ En heel het volk viel in aanbidding neer, en loofde de Hemel, die hun zoveel voorspoed had geschonken. ⁵⁶ Acht dagen lang vierden zij het feest van de altaarwijding, waarbij ze vol blijdschap brandoffers opdroegen, en dank- en lofoffers brachten. ⁵⁷ Ze versierden de tempelgevel met gouden kransen en schilden, herstelden de poorten en zijvertrekken, en zetten de deuren erin. ⁵⁸ En er heerste een grote vreugde onder het volk, omdat de ontering der heidenen was weggenomen. ⁵⁹

Daarom nam Judas met zijn broers en heel het volk van Israël het besluit, om zolang zij leefden, elk jaar de dagen van de altaarwijding in vreugde en blijdschap te vieren, en wel acht dagen lang, te beginnen met de vijf en twintigste dag van de maand Kislew.